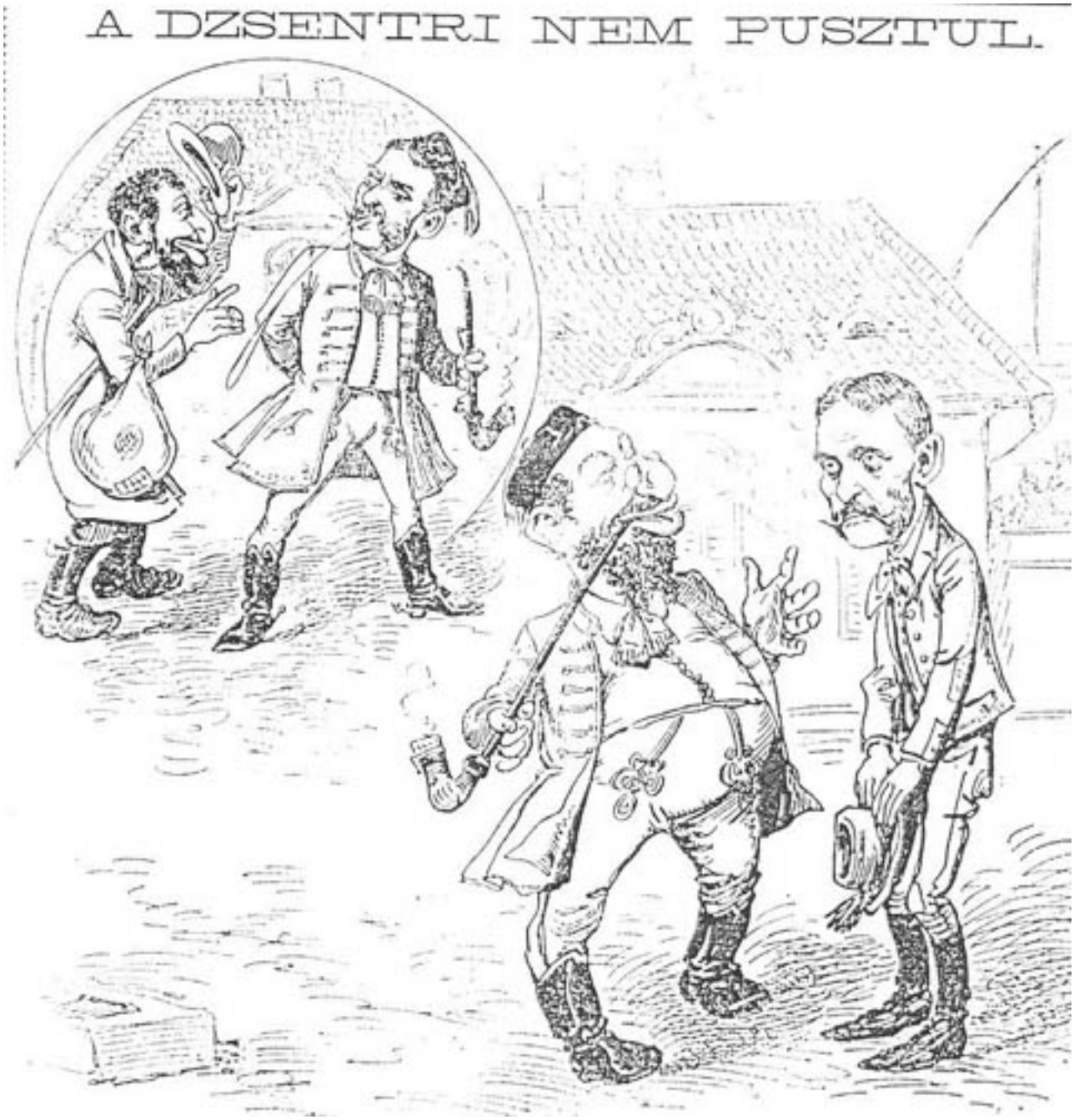

Mikulás Gábor
Eötvös József és a zsidókérdés

Nyomtatásban:
Eötvös József Tanítóképző Főiskola Tudományos Közleményei 2. (1988) p. 35-47

Bevezetés

Eötvös József báró (Buda, 1813. szept. 3. -- Pest, 1871. febr. 2.) a múlt század jelentős közéleti személyisége [1] . Költő, író, reformpolitikus, államférfi, a magyar realista regény első nagy mestere, a Tudományos Akadémia elnöke.

Két miniszterségének ideje alatt igyekezett népének lehetőleg legtöbbet használni. Második minisztersége idejében az általános és kötelező népoktatás törvénye mellett alkotta meg a 17., zsidók egyenjogúsításáról szóló törvénycikket [2] . 1840-es parlamenti javaslatának megvalósulására 27 évet kellett várnia. Javaslatában sorra megcáfolja az egyenjogúsítás ellenzőinek érveit: „nincs semmi ok, mely minket egy oly törvény alkotásától visszatartóztathatna, melyet századunk felvilágosodottabb szelleme kíván, melyet nemzetiségünknek érdeke enged, melyet ezereknek áldása követni fog." [3]

Dolgozatom első részében – mivel a téma nem annyira közismert –, szükségesnek láttam a magyarországi zsidóság történetét röviden, főbb részletekben felvázolni egészen az 1839-40. évi országgyűlésig. Tettem ezt azért is, mert Eötvösnek javaslata megírásához ismernie kellett az előzményeket, s azok ismerete nélkül az egész folyamat számunkra is kevésbé lenne érthető.

A második rész Eötvös 1840-ben megírt „A zsidók emancipációja” című tanulmányának ismertetését, elemzését tartalmazza. Ennek a tanulmánynak az előzménye az 1840. március 31-én a pozsonyi országgyűlésen elmondott beszéd. A beszéd rövidebben és tömörebben lényegileg ugyanazt tartalmazza, mint a tanulmány, ezért azt nem tartottam szükségesnek elemezni. Ebben a részben fontosnak láttam bemutatni Eötvös tudományos módszereit, melyek segítségével az egyenjogúsítás ellenzőinek érveit igyekszik megcáfolni. Az emancipáció ellen zsidókra felhozott vádakat a jobb áttekinthetőség kedvéért önkényesen arab számmal jelölt pontokba szedtem az Eötvös által tanulmányában római számmal jelölt fejezetjelzéseken belül.

Dolgozatom harmadik része az 1839-40-es országgyűlés és a 1867:17, azaz a zsidók egyenjogúsítását kimondó törvénycikkely létrejötte közötti időszak e témához kapcsolódó fontosabb eseményeit dolgozza fel.

A negyedik részben a zsidók egyenjogúsítás utáni helyzetét igyekeztem felvázolni. Ez a rész foglalkozik mind az Eötvös által irányított 1869-es zsidókongresszussal, mind a század vége felé megerősödő zsidó befolyással.

A dolgozat végén található jegyzetek segítenek a részletek megértésében, magyarázatot adnak a kevésbé ismert kifejezésekhez és nevekhez. Az irodalomjegyzéket is a jegyzetek foglalják magukba.

forás és folytatás: **http://www.gmconsulting.hu/inf/cikkek/178/index.php**